

Yttrande
2024-01-29

RA-KS 2023/01838
Ert Dnr U2023/02898

Utbildningsdepartementet
Regeringskansliet

Riksarkivets yttrande över Ny myndighetsstruktur för finansiering av forskning och innovation (SOU 2023:59) och Statlig forskningsfinansiering Underlagsrapporter (SOU 2023:19)

Riksarkivet har tagit del av rubricerad remiss och vill lämna följande synpunkter.

Sammanfattning

Riksarkivet utgår i sitt svar från sitt uppdrag att säkerställa samhällets arkivinformer och göra den möjlig att använda över tid. Riksarkivet delar problembilden och ställer sig bakom utredningens förslag att etablera en ny myndighetsstruktur för finansiering av forskning och innovation. Ett enklare och mer effektivt finansieringssystem behövs för att stärka Sveriges konkurrenskraft i det internationella forskarsamhället och för att säkra den kunskap och innovationsförmåga som behövs för att lösa samhällets utmaningar. Ett samlat ansvar som föreslås för EU:s program för forskning och innovation är också välkommet.

Riksarkivet har synpunkter på utredningens förslag om forskningsinfrastruktur, där Riksarkivet anser att utredningen inte tillräckligt beaktar behovet av samordning och långsiktig finansiering. Vidare anser Riksarkivet att förslaget om att Myndigheten för strategisk forskning ska överta uppgiften att utlysa medel för forskning och utveckling (FoU) från myndigheter med annan kärnverksamhet, riskerar att försvaga myndigheternas kompetens och effektivitet. Slutligen anser Riksarkivet att Myndigheten för strategisk forskning och Innovationsmyndigheten kan slå samman till en myndighet.

Synpunkter

3.5.6 och 5.1.2 Forskningsinfrastruktur

Riksarkivet har tidigare ställt sig bakom förslaget i SOU 2021:65 om att digitala infrastrukturer som understödjer forskning bör samlas i en gemensam organisation. Bättre samordning och stöd behövs för att stärka

och utveckla digital infrastruktur för forskningsändamål, inte minst för att främja användningen och utvecklingen inom artificiell intelligens. Riksarkivet delar bedömningen att en mer långsiktig finansieringsmodell för forskningsinfrastrukturer behövs, men vill understryka behovet av humanistiska och samhällsvetenskapliga perspektiv i de beslutande råden.

Riksarkivet menar att förslaget om att mindre forskningsinfrastrukturer kan hanteras inom de ordinarie vetenskapliga råden riskerar att leda till en sammanblandning mellan forskningsinfrastrukturer och forskningsprojekt. En sådan hantering ter sig inte ändamålsenlig ställt mot utredningens mål om att komma till rätta med problemet med att dagens hantering av forskningsinfrastruktur är otydlig. Forskningsinfrastrukturer och digitala infrastrukturer för forskning, oavsett storlek, behöver långsiktig finansiering och expertis. I detta sammanhang vill Riksarkivet understryka att det finns ett behov av en genomlysning över befintliga forskningsinfrastrukturer och digitala infrastrukturer för forskning och dess långsiktiga finansiering och utvecklingsbehov, även de som idag inte finansieras av Vetenskapsrådet, däribland Nationell Arkivdatabas (NAD).

6.2.1 och 6.4.2 Forskning och utveckling vid myndigheter

Riksarkivet anser att utredningens förslag om att Myndigheten för strategisk forskning ska överta uppgiften att utlysa, fördela och administrera medel för forskning och utveckling (FoU) vid myndigheter riskerar att försvaga den nära koppling som idag finns mellan myndigheternas kärnverksamhet och FoU-uppdrag. FoU inom myndigheter med annan huvuduppgift är vanligtvis öronmärkta medel där inriktningen på verksamheten bestäms utifrån myndighetens instruktion och efter en analys om vad för typ av forskning och utveckling myndigheten är i behov av. Resultaten från genomförda insatser inom FoU ska kunna återföras till verksamheten i syfte att säkra och öka myndighetens kompetens och effektivitet. Riksarkivet anser att förslaget och dess konsekvenser behöver utredas ytterligare.

Riksarkivet tillstyrker förslaget att Myndigheten för strategisk forskning får i ansvar att utveckla och förvalta ett IT-system för ansökan, beredning, rapportering och uppföljning. Ett gemensamt IT-system för enklare administration behöver emellertid inte innebära att ansvaret för utlysning och fördelning av medel för FoU vid myndigheter överförs till en annan myndighet.

6.2.2. och 6.4.4 En alternativ myndighetsstruktur

Riksarkivet anser att Myndigheten för strategisk forskning och Innovationsmyndigheten kan slås samman till en myndighet. Huvuduppgiften för båda myndigheterna, enligt de föreslagna instruktionerna, är stödja och finansiera forskning och innovation. Olika arbetssätt, målsättningar och kompetensbehov hos de två myndigheterna

lyfts fram som hinder för en sammanslagning, men i utredningen lyfts också synergier som kan följa av en sammanslagen myndighet. Utifrån utredningens beskrivna problembild och motiv, att förenkla och effektivisera verksamheten för forskningsfinansiering, anser Riksskivret att en myndighetsstruktur med totalt två myndigheter är att föredra.

Beslut i detta ärende har fattats av riksarkivarie Karin Åström Iko efter föredragning av forskningsledare Olof Karsvall. Vid ärendets slutliga beredning har avdelningschef Camilla Niss deltagit.

Karin Åström Iko

Olof Karsvall